

POSTANOWIENIE

Dnia 29 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko

w sprawie z wniosku Parafii Rzymsko-Katolickiej p.w. [...] w J.
z udziałem E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 grudnia 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy
z dnia 7 września 2020 r., sygn. akt II Ca 248/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Parafia Rzymsko-Katolicka pod wezwaniem [...] w J. wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z 7 września 2020 r. Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na wystąpienie istotnych zagadnień prawnych: 1) czy prowadzenie postępowania regulacyjnego przed Zespołem Orzekającym Komisji Majątkowej działającej na podstawie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w przedmiocie przywrócenia wnioskodawcy własności upaństwowionych nieruchomości lub ich części bądź też - w przypadku niemożności jej przywrócenia lub trwałego zagospodarowania - przyznania nieruchomości zamiennej, przerywa

bieg zasiedzenia służebności gruntowej i służebności przesyłu (art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c. w zw. z art. 172 § 1 k.c. w zw. z art. 176 § 1 k.c. w zw. z art. 292 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c.)?; 2) czy wobec prowadzonego postępowania regulacyjnego na podstawie ustawy o stosunku państwa do kościoła katolickiego, możliwe jest przyjęcie istnienia domniemania dobrej wiary przy zasiedzeniu służebności gruntowej a następnie służebności przesyłu na nieruchomości stanowiącej przedmiot takiego postępowania regulacyjnego?.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Instytucja tzw. przedsądu służy selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu, w ramach którego, Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia SN: z 15 października 2002 r.,

III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Analiza skargi kasacyjnej prowadzi do wniosku, że sformułowane przez skarżącą istotne zagadnienie prawne tych wymogów nie spełnia. W istocie zagadnienia prawne wskazane przez skarżącą są pytaniami o trafność stanowiska Sądu Okręgowego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy oraz polemiką z tym stanowiskiem. Skarżąca nie formułuje ponadto nowego, dotąd nie rozstrzygniętego problemu prawnego, którego wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania Sądu Najwyższego i sprzyjało rozwojowi prawa, lecz zarzuca Sądowi Okręgowemu błędne przyjęcie, że uczestnik nabył służebność przesyłu przez zasiedzenie.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśnił już, że nabycie prawa własności nieruchomości w postępowaniu regulacyjnym na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 1169, ze zm.) nie przerywa biegu zasiedzenia służebności przesyłu, potrzebnej do korzystania z urządzeń przesyłowych posadowionych na tej nieruchomości (zob. postanowienia SN: z 20 sierpnia 2020 r., IV CSK 693/19; z 13 listopada 2020 r., IV CSK 105/19, OSNC 2021, nr 7-8, poz. 53; z 8 grudnia 2021 r., IV CSKP 102/21, i z 20 maja 2022 r., I CSK 737/22). Nieusprawiedliwiona jest teza o zawieszeniu biegu zasiedzenia z przyczyn politycznych, zwłaszcza że bieg terminu zasiedzenia rozpoczął się 30 kwietnia 1991 r., kiedy to nieruchomość stanowiła własność Skarbu Państwa. Właściciel nieruchomości nie był od tego momentu pozbawiony możliwości podjęcia efektywnej ochrony swych praw majątkowych przed sądami, na które to okoliczności mogłaby powoływać się obecnie skarżąca. Sąd Najwyższy wyjaśnił również, że ewentualne nieprawidłowości w odjęciu własności i uwarunkowana politycznie niemożliwość jej odzyskania, nie zawieszają działania instytucji prawa rzeczowego w relacji między nowym właścicielem a innymi osobami, w tym posiadaczami służebności (postanowienie SN z 17 stycznia 2020 r., IV CSK 504/18, OSNC – ZD 2021, nr 3, poz. 31). Uzupełniając dostrzec należy, że tytuł prawny do nieruchomości przysługiwał skarżącej począwszy od 13 marca 1998 r. Bieg terminu zasiedzenia upłynął natomiast 30 kwietnia 2011 r. Wynika z tego,

że przez okres ponad 13 lat można było podjąć działania zmierzające do przerwania biegu terminu zasiedzenia.

Także problematyka dobrej wiary posiadacza służebności w okolicznościach tożsamyh do ustalonych w sprawie była wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. Utrwalony jest pogląd, że dobra (zła) wiara posiadacza nieruchomości podlega badaniu według stanu jego świadomości z chwili objęcia władztwa nad rzeczą, a późniejsze zmiany świadomości posiadacza – czego skarżący nie uwzględnił przy formułowaniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania - pozostają bez wpływu na tę ocenę (zob. postanowienia SN: z 20 sierpnia 2020 r., IV CSK 693/19; z 31 sierpnia 2022 r., I CSK 2101/22; z 17 stycznia 2020 r., IV CSK 504/18, OSNC – ZD 2021, nr 3, poz. 31, i z 20 maja 2022 r., I CSK 737/22).

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie znajdując również okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

[as]

I.n